

УДК 334.06:338.47

Яцкевич І.В., к.е.н., доцент

Одеський регіональний інститут державного управління
НАДУ при Президентові України

ЩОДО ПРОБЛЕМ РОЗВИТКУ СФЕРИ ЗВ'ЯЗКУ ТА ІНФОРМАТИЗАЦІЇ

Розглянуто проблематику з проблем розвитку сфері зв'язку та інформатизації по таким основним та важливим напрямам як ефект цифрового розриву, моральний та фізичний знос обладнання, невідосконаленість тарифної політики, законодавчого та нормативного забезпечення, регуляторної політики, хмарні обчислення, дефіцит та міграція спеціалістів, відсутність механізму підтримки вітчизняного виробника, зростання кількості шкідливих програм, нестабільна політична та економічна ситуація в Україні.

Ключові слова: підприємство, послуга, проблема, сфера зв'язку та інформатизації.

Yatskevich I.

ON PROBLEMS OF COMMUNICATIONS AND INFORMATIZATION

We consider the issues on the development of communication and information in the following important areas and the effect of the digital divide, moral and physical wear and tear, no improvement tariff policy, legislative and regulatory support, regulatory policy, cloud computing, the deficit and the migration of professionals, the lack of a mechanism to support the domestic the manufacturer, the growth of malware, unstable political and economic situation in Ukraine.

Key words: enterprise, the service, the problem of communication and information.

Яцкевич І.В.

О ПРОБЛЕМАХ РАЗВИТИЯ ОБЛАСТИ СВЯЗИ И ИНФОРМАТИЗАЦИИ

Рассмотрена проблематика по проблемам развития области связи и информатизации по следующим основным и важным направлениям как эффект цифрового разрыва, моральный и физический износ оборудования, невідосконаленість тарифной политики, законодательного и нормативного обеспечения, регуляторной политики, облачные вычисления, дефицит и миграция специалистов, отсутствие механизма поддержки отечественного производителя, рост количества вредоносных программ, нестабильная политическая и экономическая ситуация в Украине.

Ключевые слова: предприятие, услуга, проблема, сфера связи и информатизации.

Яцкевич І.В.

Постановка проблеми у загальному вигляді і її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Розвиток сфери зв'язку та інформатизації України відбувається в надзвичайно складних умовах. З одного боку, це пов'язано з технологічною відсталістю, кризовим станом економіки, різким зниженням доходів широких верств населення.

Завдання модернізації вітчизняних підприємств сфері зв'язку та інформатизації (ПЗ) вимагає докорінного реформування механізму функціонування сфери. Найактуальнішою проблемою такого реформування є залучення інвестицій та новітніх технологій з метою найбільш повного задоволення потреб українського суспільства в послугах сфері зв'язку та інформатизації (послуг), що можливо за рахунок прогнозу тенденцій розвитку сфері зв'язку та інформатизації (СЗІ) й пошуку нових підходів до формування і розвитку підприємств.

За 2012 рік обсяги доходів від надання послуг в загальному обсязі доходів сфери послуг України склали 23 %, або близько 62 млрд грн., і зросли порівняно з 2011 роком на 6,7 % [1]. Доходи від реалізації послуг склали 52,3 млрд грн у 2012 році, що на 4 % (або на 2 млрд грн) більше порівняно з 2011 роком [2]. Зокрема, доходи від надання телекомунікаційних послуг у 2012 році порівняно з 2011 роком збільшилися на 3,8 % і склали 48 млрд грн, або 91,8 % від загальної кількості доходів.

Важливою складовою частиною із дослідження тенденцій розвитку СЗІ є виявлення основних проблем, що виникають у процесі розвитку сфери. За своєю сутністю проблеми носять об'єктивний характер, тому що є результатом дії об'єктивних економічних законів і закономірностей управління [3]. Необхідність розгляду і вивчення проблем значно зросла в умовах ринкової нестабільності, інтенсивної активності науково-технічного прогресу, зростання вимог споживачів до послуг й засобів зв'язку тощо.

Аналіз останніх досліджень, у яких започатковано вирішення проблеми Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми показує, що питаннями щодо проблем СЗІ займалися такі вчені-економісти як Я. Гапанович, О. Голинська, В. Орлов, О. Орлова та ін. [4, 5].

Цілі статті. Метою статті є теоретичне поглиблення з дослідження проблематики сфері зв'язку та інформатизації в сучасних умовах. Для цього необхідно виконати наукове завдання, що полягає у дослідженні їх природи та роль у розвитку галузі.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Проблеми у СЗІ це сукупність нових, діалектично виникаючих складних теоретичних або

практичних питань, що суперечать існуючому становищу та потребує вирішення шляхом досліджень. Проаналізувавши праці згаданих у роботі вчених [4, 5], ми можемо констатувати тезу, яка полягає в тому, що проблеми у СЗІ виникають не стихійно, а закономірно, під дією науково-технічного прогресу, у зв'язку вимог до послуг у споживачів, у зв'язку з розвитком продуктивних сил і виробничих відносин.

У контексті даного дослідження пропонуємо більш деталізовано дослідити проблеми розвитку СЗІ України.

1. *Ефект цифрового або електронно-цифрового розриву.* Залежно від різниці соціально-економічного розвитку регіонів України, група людей має можливість більш широкого використання інформаційних благ, а інша група користується цими можливостями або з певними обмеженнями, або повністю позбавлена такої можливості.

2. *Моральний та фізичний знос обладнання.* Важливою умовою сталого розвитку сфері стає створення в Україні сприятливих умов для надання послуг є високоякісне обладнання. Адже стрімке зростання інвестицій в даній сфері обумовлене необхідністю модернізації мереж зв'язку, морально і технологічно застарілого телекомунікаційного обладнання (для традиційних операторів) з метою розвитку нових послуг і задоволення попиту на них. Фізичний знос є наслідком фізичного старіння об'єкта і часткової втрати його працездатності. Обладнання з фізичним зносом, понад 70-80 % вважається неліквідним. Реальний моральний знос комп'ютерної техніки сягає 30 % на рік, а фізичний – 15 %.

3. *Невдосконаленість тарифної політики.* У СЗІ України тарифоутворення розподіляється на дві сфери: ту, що регулюється НКРЗІ, та сферу вільного встановлення тарифів. Тарифна політика НКРЗІ спрямована на забезпечення оптимального поєднання розміру тарифів на послуги на рівні платоспроможності населення з урахуванням інтересів суб'єктів ринку цих послуг щодо надання сприятливих економічних умов для збільшення обсягів послуг та підвищення їх якості, розвитку та модернізації телекомунікаційних мереж [1]. Послуги, які надають із застосуванням нових технологій, належать до нерегульованої сфери. Тарифи на телекомунікаційні послуги ПЗ встановлюють самостійно, за винятком загальнодоступних послуг.

4. *Хмарні обчислення.* Електронна комерція, навчання та охорона здоров'я, потреба до захисту даних і конфіденційність інформації сприяє впровадженню ПЗ послуги «хмарних обчислень». Слід зазначити, що хмарні обчислення – це модель, яка дає користувачам послуг можливість повсюдного, зручного мережевого доступу за запитом до спільно використовуваного набору конфігурованих обчислювальних ресурсів, які

можуть бути оперативно надані і вивільнені при мінімальних управлінських зусиллях або мінімальній взаємодії постачальників послуг [6].

ПЗ зустрічаються з низкою проблем, які відбиваються на конкурентних позиціях. Основними проблемами є: «прив'язка» до постачальника може відбутися в будь-якому сегменті ринку хмарних обчислень, що може утруднити рух даних, додатків або послуг; відсутність галузевих стандартів або затверджених стандартів. Взагалі затверджені стандарти пов'язані з лідером ринку; обмежувальні умови ліцензування; зловживання положень при державних закупівлях; недостатнє технічне забезпечення, що пов'язане з незначним прогресом у побудові національної широкосмугової мережі, обмежувальної політики щодо Інтернет-контенту, дискримінаційний підхід до іноземних технологічних підприємств і відсутність належних рамок для розробки стандартів ІКТ.

5. Недосконалість законодавчого та нормативного забезпечення. Слід відмітити, що проблеми сфері багато в чому визначаються недоліками законодавства у СЗІ. Його стан не відповідає рівню економічного розвитку країни і за своїми якісними параметрами воно не відповідає необхідним вимогам на сучасному етапі розвитку суспільства. Основні претензії до законодавства у СЗІ полягають у наступному: відсутність системи регламентації перевірок підприємницької діяльності; тривала процедура реєстрації й отримання необхідних сертифікатів, неоднозначне тлумачення різними гілками влади законодавчих актів, які постійно змінюються; недосконала система розгляду справ у господарських судах і несвоєчасне виконання їхнього рішення; невідповідність, у низці випадків, між законодавчими актами і підзаконними нормативними актами; відсутність дієвого механізму правового захисту інвесторів від боржників і недобросовісних партнерів; невідповідність податкової та бухгалтерської систем міжнародним стандартам; високий рівень податкових ставок і значна кількість податків позбавляє державу конкурентних переваг при залученні іноземних інвесторів.

Наступною проблемою в Україні є недосконалість податкової політики яка потребує збалансованості. Так, великі податкові ставки сприяють підприємств виплачувати значну частину свого прибутку відраховувати у вигляді податків до держбюджету. Це неминуче призводить до високих цін на послуги, СЗІ розвиватиметься повільніше, вітчизняні та іноземні підприємства інвестують менше коштів, повільніше впроваджуються інноваційні послуги та технології, менше створюються робочі місця, зменшення обсягів надаваних послуг та зменшення доходів до бюджету.

1. Недосконалість регуляторної політики. Одне з ключових питань

у регулюванні СЗІ – довгострокове планування та стратегії з її розвитку. Так, недалекоглядна політика розподілу частот у минулому сьогодні призводить до того, що частоти, на яких працюють ПЗ, знаходяться в різних діапазонах, це унеможлиблює розвиток на базі існуючих ліцензій нових технологій зв'язку 3-го і 4-го покоління. У результаті в Україні немає ні національного покриття, ні нормальної швидкості, ні потужного позиціонування, ні адекватного ринку цін на послуги та український споживач не бачить переваг технології.

2. *Дефіцит та міграція спеціалістів у СЗІ.* За даними НКРЗІ, щороку українські вузи випускають близько 16 тис. фахівців у СЗІ і тільки 4–5 тис. з них працевлаштовуються за фахом. Однак, з появою і розвитком абсолютно нових технологій і напрямів діяльності ПЗ відчувають недостатню кількість висококваліфікованих фахівців. Також спостерігається відтік фахівців СЗІ за кордон, а особливо ІТ-фахівців. Так, в Україні за різними оцінками, близько 200 тис. ІТ-фахівців, при цьому експорт ІТ-послуг, за даними Нацбанку, становить близько \$ 495 млн на рік. За свіжими даними Біоніс Hill, щорічно Україну залишають 5–6 тис. ІТ-інженерів, що в грошовому еквіваленті означає витік \$ 300 млн. ВВП. Конкуренція за мізки буде наростати, оскільки Євросоюз планує працевлаштувати 900 тис. фахівців з усього світу[7].

3. *Відсутність механізму підтримки вітчизняного виробника.* Незважаючи на швидкі темпи зростання експорту імпорт його перевищує як у розмірах, так і у темпах зростання. Перевищення експорту над імпортом приводить до того, що економіка країни не здатна бути конкурентоспроможною та забезпечити себе продукцією власного виробництва.

4. *Зростання кількості шкідливих програм.* Зростання програмних додатків супроводжується збільшенню кількості шкідливих програм для крадіжки SMS-повідомлень в онлайн-банкінгу, підроблених додатків для знайомств і розваг, навмисне змінених версій надійних додатків, у тому числі і шкідливих програм, які видаються за корисні утиліти. Крім того, зафіксовані випадки масштабних кібератак та оптичного шпигунства, в тому числі атаки на системи Bitcoin і викриття операції «Гроя» [8].

10. *Нестабільна політична та економічна ситуація в Україні.* Нестабільна політична і економічна ситуація проявляється у високих рівнях інфляції та безробіття яка сприяє зменшенню споживання послуг.

Висновки. Данні проблеми повинні вирішуватись на державному та на регіональному рівнях. Природно, що на практиці пріоритетність вирішення зазначених проблем залежить від багатьох факторів. Однак, в першу чергу при вирішенні даних проблем, представники виконавчої влади,

